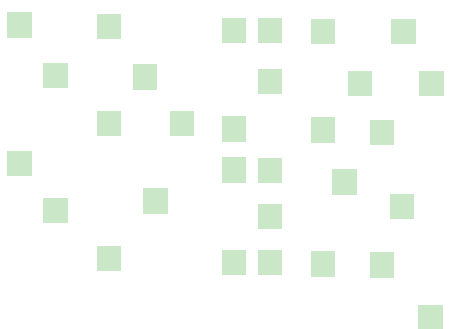

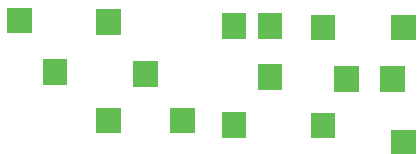
AFGANISTAN

NARODY I GRUPY ETNICZNE

Sytuacja Paszajów

DPU-WIKP-424/687/2025
27.11.2025

TREŚĆ ZLECENIA

Proszę o informację na temat sytuacji Paszajów w Afganistanie.

INFORMACJE PODSTAWOWE

Południowo-wschodni Paszajowie (Pashayi/Pashai) to indoaryjska grupa etniczno-lingwistyczna.^[1]

Termin **Pashayi** odnosi się do konkretnego języka (patrz dalej) oraz osób mówiących tym językiem.^[2] Osoby posługujące się językiem pashayi są często nazywane **pashai safi**, **kohistanis**, **nuristanis** oraz **Darai-Nur**. Sami Paszajowie określają się jako kohistanis – ludzie gór. Niewielu z nich mówi o sobie Pashayi.^{[3][4][5][6]}

Liczebność Paszajowie stanowią mniejszość w Afganistanie.^[7] Ich liczba w tym kraju wynosi 179-500 tys. (dane te znacznie różnią się w zależności od źródeł).^{[8][9][10]}

Język i alfabet. Paszajowie posługują się językiem pashayi.^{[11][12]} Językiem tym mówi 1% społeczeństwa Afganistanu.^[13]

Język pashayi zaliczany jest do grupy dardyjskiej^[14] indoaryjskiej gałęzi języków pogranicza indoirańskiego.^{[15][16][17]}

Społeczność Paszajów historycznie praktykowała starożytny hinduizm i buddyzm obok religii plemiennych, co skłania niektórych badaczy do wysunięcia hipotezy, że pashayi był językiem starożytnych regionów Kapisa i Lampaka-Nagarahara, kluczowych dla przedmuzułmańskiej cywilizacji hindusko-buddyjskiej. Był on powszechnie używany w górnej części głównej doliny Kabulu, zanim osoby

¹ Joshua Project, Southeast Pashayi in Afghanistan, https://joshuaproject.net/people_groups/15025/AF

² Countries and their Cultures, Pashai, <https://www.everyculture.com/Africa-Middle-East/Pashai.html>

³ PrayWay, The Pashayi of Afghanistan, <https://www.prayway.com/unreached/clusters/8059.html>

⁴ Joshua Project, Southeast Pashayi in Afghanistan, https://joshuaproject.net/people_groups/15025/AF

⁵ Dutch Trans, Facts About Pashayi People, 03.05.2025, <https://www.dutchtrans.co.uk/facts-about-pashayi-people/>

⁶ 香港前綫福音, Pashayi, <https://share.google/GjT5A07dliCqP3DaW>

⁷ Joshua Project, Southeast Pashayi in Afghanistan, https://joshuaproject.net/people_groups/15025/AF

⁸ Dutch Trans, Facts About Pashayi People, 03.05.2025, <https://www.dutchtrans.co.uk/facts-about-pashayi-people/>

⁹ Joshua Project, Southeast Pashayi in Afghanistan, https://joshuaproject.net/people_groups/15025/AF

¹⁰ People Group, The Pashayi of Afghanistan, https://peoplegroups.org/people_groups/PG023990/

¹¹ PrayWay, The Pashayi of Afghanistan, <https://www.prayway.com/unreached/clusters/8059.html>

¹² Joshua Project, Southeast Pashayi in Afghanistan, https://joshuaproject.net/people_groups/15025/AF

¹³ Netherlands Ministry of Foreign Affairs, General country of origin information report Afghanistan, 06.2023, <https://coi.euaa.europa.eu/administration/netherlands/PLib/General+Country+of+Origin+Report+Afghanistan+June+2023.pdf>

¹⁴ Dzielą się na 2 podgrupy: dardyjską z językami: kaszmirskim, kalasza, khowar i szina oraz kafirską lub nuristańską, do której należą języki: aszkun, kati, prasun, warszali. Używane są w górzystych regionach północno-wschodniego Afganistanu i północno-zachodniego Pakistanu oraz północno-zachodnich Indii przez niewielkie grupy etniczne. Z wyjątkiem kaszmirskiego żaden z języków dardyjskich nie wykształcił pisma. PWN Encyklopedia, Dardyjskie języki, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/dardyjskie-jezyki:3890674.html>

¹⁵ Dutch Trans, Facts About Pashayi People, 03.05.2025, <https://www.dutchtrans.co.uk/facts-about-pashayi-people/>

¹⁶ PrayWay, The Pashayi of Afghanistan, <https://www.prayway.com/unreached/clusters/8059.html>

¹⁷ Joshua Project, Southeast Pashayi in Afghanistan, https://joshuaproject.net/people_groups/15025/AF

posługujące się nim zostały wyparte do dolin północnych przez Pasztunów, którzy najechali ten teren. Z powodu kolejnych fal imigracji, wiele społeczności Paszajów przeniosło się na mniej żyzne regiony górskie.^[18]

Źródła wymieniają cztery odmiany języka pashayi, które są wzajemnie niezrozumiałe – ich podobieństwo leksykalne wynosi jedynie około 30%-35%:

- **Północno-wschodnie:** Aret, Chalas (Chilas), Kandak, Korangal, dialekty kurdarskie
- **Północno-zachodnie:** dialekty Alasai, Bolaghain, Gulbahar, Kohnadeh, Laurowan, Najil, Nangarach, Pachagan, Pandau, Parazhghan, Pashagar, Sanjan, Shamakot, Shutul, Uzbini, Wadau
- **Południowo-wschodnie:** Damench, Laghmani, Sum, Upper and Lower Darai Nur, dialekty Wegali
- **Południowo-zachodnie:** dialekty Ishpi, Isken, Tagau.^{[19][20]}

Przed 2003 r. język pashayi nie posiadał formy pisanej.^{[21][22]} Gramatyka tego języka została napisana w formie rozprawy doktorskiej w 2014 r.^[23]

Wielu Paszajów jest dwujęzycznych – mówi także w języku paszto, a czasami trójjęzycznych z perskim jako trzecim językiem.^[24]

Religia. Religie tradycyjnie praktykowane przez lud Paszajów (przed przybyciem islamu) obejmowały formy buddyzmu i hinduizmu, animizm, lokalne wierzenia lub ich kombinacje. Lud ten dodatkowo praktykował szamanizm i składał ofiary z kóz.^{[25][26]}

Paszajowie zaczęli przechodzić na islam pod koniec XVI wieku.^[27] W XVIII wieku Pasztunowie zmuszali ten lud do przechodzenia na wiarę muzułmańską, a konwersje te trwały aż do czasów współczesnych.^[28]

Aktualnie większość Paszajów (99%) wyznaje **islam** – są oni sunnitami (podobnie jak ich najbliżsi sąsiedzi, Pasztunowie i Nuristanczykcy).^{[29][30]}

¹⁸ Dutch Trans, Facts About Pashayi People, 03.05.2025, <https://www.dutchtrans.co.uk/facts-about-pashayi-people/>

¹⁹ Dutch Trans, Facts About Pashayi People, 03.05.2025, <https://www.dutchtrans.co.uk/facts-about-pashayi-people/>

²⁰ Wikipedia, Pashayi languages, https://en.wikipedia-org.translate.goog/wiki/Pashayi_languages?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=pl&_x_tr_hl=pl&_x_tr_pto=sqe

²¹ Dutch Trans, Facts About Pashayi People, 03.05.2025, <https://www.dutchtrans.co.uk/facts-about-pashayi-people/>

²² Wikipedia, Pashayi languages, https://en.wikipedia-org.translate.goog/wiki/Pashayi_languages?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=pl&_x_tr_hl=pl&_x_tr_pto=sqe

²³ Wikipedia, Pashayi languages, https://en.wikipedia-org.translate.goog/wiki/Pashayi_languages?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=pl&_x_tr_hl=pl&_x_tr_pto=sqe

²⁴ Wikipedia, Pashayi people, https://en.wikipedia-org.translate.goog/wiki/Pashayi_people?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=pl&_x_tr_hl=pl&_x_tr_pto=sqe#~:text=The%20Pashayi%20or%20Pashai%2C%20formerly,living%20primarily%20in%20eastern%20Afghanistan

²⁵ Wikipedia, Pashayi people, https://en.wikipedia-org.translate.goog/wiki/Pashayi_people?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=pl&_x_tr_hl=pl&_x_tr_pto=sqe#~:text=The%20Pashayi%20or%20Pashai%2C%20formerly,living%20primarily%20in%20eastern%20Afghanistan

²⁶ PrayWay, The Pashayi of Afghanistan, <https://www.prayway.com/unreached/clusters/8059.html>

²⁷ Joshua Project, Southeast Pashayi in Afghanistan, https://joshuaproject.net/people_groups/15025/AF

²⁸ Wikipedia, Pashayi people, https://en.wikipedia-org.translate.goog/wiki/Pashayi_people?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=pl&_x_tr_hl=pl&_x_tr_pto=sqe#~:text=The%20Pashayi%20or%20Pashai%2C%20formerly,living%20primarily%20in%20eastern%20Afghanistan

²⁹ Joshua Project, Southeast Pashayi in Afghanistan, https://joshuaproject.net/people_groups/15025/AF

³⁰ Dutch Trans, Facts About Pashayi People, 03.05.2025, <https://www.dutchtrans.co.uk/facts-about-pashayi-people/>

Około 1% Paszajów to wyznawcy religii etnicznych, a około 0,1% to chrześcijanie.^[31]

Region zamieszkania. Paszajowie zamieszkują Afganistan,^[32] a konkretnie obszar na północ od rzeki Kabul, rozciągający się na około 160 kilometrów od Gulbahar nad rzeką Pandzszir na północnym zachodzie do Czaga Serai na wschodzie.^[33] Jest to głównie region doliny Hindukuszu w północno-wschodnim Afganistanie położony w pobliżu głównych systemów rzecznych. Paszajowie skupiają się na obszarze doliny Alingar; Dolina Górna i Dolna Darrai Nur, Damench. Mieszkają w **provincji Laghman** (stanowią tam 21% ludności), **provincji Nuristan** (15% ludności), **provincji Nangarhar** (3,6% ludności), oraz są także obecni w prowincjach **Panjsher, Kapisa oraz Kunduz**.^{[34][35]} (por. mapa joshuaproject.net/people_groups/15025/AF).

Niektórzy użytkownicy języka pashayi (patrz dalej) zamieszkują również **pakietańską prowincję Chajber Pasztunchwa**.^{[36][37]} Niewielkie społeczności Paszajów można znaleźć również w **dystrykcie Czitral w północno-zachodnim Pakistanie**.^[38]

Pochodzenie i powiązania z ludnością z innych państw. Paszajowie są częścią klastra etnicznego Kaszmiczyków.^[39]

Istnieją dwie teorie dotyczące pochodzenia ludu Paszajów. Jedna głosi, że byli oni członkami kultury Gandhara, której początki sięgają 1400 r. p.n.e., a następnie zostali wypędzeni z ojczyzny z powodu inwazji Afgańczyków mówiących językiem paszto z gór Sulajman. Lud ten musiał opuścić swoją ojczyznę i przenieść się na niziny. Schronili się w wysokogórskich dolinach Hindkusz. W związku z tym większość ich potomków żyje tam do dzisiaj. Druga teoria, oparta na dowodach etnograficznych, sugeruje, że mają wspólne korzenie kulturowe z innymi ludami góorskimi tego regionu, które poprzedzają kulturę Gandhara.^{[40][41][42][43]}

Odrębność kulturowa. Paszajowie to społeczność plemienna mieszkająca w dolinach położonych w pobliżu głównych systemów rzecznych.^{[44][45]}

Społeczności posługujące się językiem pashayi, znane są z odrębnego dziedzictwa kulturowego. W znacznym stopniu polegają oni na rolnictwie i pasterstwie. To uzależnienie kształtuje ich działalność gospodarczą w różny sposób, w zależności od

³¹ Joshua Project, Southeast Pashayi in Afghanistan, https://joshuaproject.net/people_groups/15025/AF

³² Countries and their Cultures, Pashai, <https://www.everyculture.com/Africa-Middle-East/Pashai.html>

³³ Countries and their Cultures, Pashai, <https://www.everyculture.com/Africa-Middle-East/Pashai.html>

³⁴ EUAA (European Union Agency for Asylum), Afghanistan - Security situation, 08.2022, https://coi.euaa.europa.eu/administration/easo/PLib/2022_08_EUAA_COI_Report_Afghanistan_Security_situation.pdf

³⁵ Joshua Project, Southeast Pashayi in Afghanistan, https://joshuaproject.net/people_groups/15025/AF

³⁶ Dutch Trans, Facts About Pashayi People, 03.05.2025, <https://www.dutchtrans.co.uk/facts-about-pashayi-people/>

³⁷ CCCOWE (Chinese Churches in One Accord), Afghanistan, Pashayi, Southeast, https://m.cccowe.org/content.php?id=unreached/afghanistan/pashayi_southeast

³⁸ CCCOWE (Chinese Churches in One Accord), Afghanistan, Pashayi, Southeast, https://m.cccowe.org/content.php?id=unreached/afghanistan/pashayi_southeast

³⁹ Joshua Project, Southeast Pashayi in Afghanistan, https://joshuaproject.net/people_groups/15025/AF

⁴⁰ PrayWay, The Pashayi of Afghanistan, <https://www.prayway.com/unreached/clusters/8059.html>

⁴¹ Joshua Project, Southeast Pashayi in Afghanistan, https://joshuaproject.net/people_groups/15025/AF

⁴² Wikipedia, Pashayi people, https://en-wikipedia-org.translate.google/wiki/Pashayi_people?x_tr_sl=en&x_tr_tl=pl&x_tr_hl=pl&x_tr_pto=sge#:~:text=The%20Pashayi%20or%20Pashai%2C%20formerly,living%20primarily%20in%20eastern%20Afghanistan

⁴³ Dutch Trans, Facts About Pashayi People, 03.05.2025, <https://www.dutchtrans.co.uk/facts-about-pashayi-people/>

⁴⁴ PrayWay, The Pashayi of Afghanistan, <https://www.prayway.com/unreached/clusters/8059.html>

⁴⁵ Joshua Project, Southeast Pashayi in Afghanistan, https://joshuaproject.net/people_groups/15025/AF

wysokości nad poziomem morza, na której mieszkają. W wysokich dolinach dominuje uprawa kukurydzy i pszenicy, podczas gdy na niższych wysokościach pierwszeństwo ma ryż. Ponadto uprawiają oni różne rośliny, takie jak morwa, mak i orzechy włoskie, co przyczynia się do różnorodności produkcji rolnej. Kozy są głównymi zwierzętami udomowionymi przez Paszajów, a w niektórych regionach występuje również hodowla owiec i bydła.^{[46][47][48]}

Tradycyjnie mężczyźni zajmują się pasterstwem, zwłaszcza w odległych wioskach położonych wysoko w górach, podczas gdy kobiety odgrywają kluczową rolę w pracach rolnych. Z kolei na niższych wysokościach mężczyźni często zarządzają wszystkimi aspektami uprawy roślin.^[49]

Wśród Paszajów istnieją dwie hierarchiczne kategorie:

- **Syjal**, czyli najwyższa grupa, składa się z kobiet i mężczyzn posiadających majątek.
- Grupą niższą są rzemieślnicy, czyli **peszawar**, oraz **rajał**, czyli ziemianie.^[50]

W związku z tym, że endogamia jest normą w tych grupach, tworzą one systemy kastowe.^[51]

Paszajom często przewodzi rada wioski, która jest autorytetem w sprawach dotyczących całej wioski. Rada składa się z członków każdej jednostki rodzinnej.^[52] Władza rady wsi zazwyczaj ogranicza się do spraw rolniczych, takich jak np. dystrybucja wody do nawadniania. W niektórych przypadkach rady wsi ustalają przepisy dotyczące zaręczyn, ślubów i pogrzebów, a także wyznaczają stawki za pracę cieśli, kowali itp.^[53]

Relacje społeczne Paszajów oparte są na pochodzeniu patrylinearnym.^[54] W niektórych wsiach przynależność do grupy patrylinearnej nie jest czynnikiem wpływającym na więzi polityczne, ale wpływa na strukturę rad wiejskich. Opowiadanie się po którejś ze stron w walkach i waśniach jest bezpośrednio związane z pokrewieństwem (zarówno między mężczyznami, jak i kobietami). Zdarza się jednak, że w niektórych wsiach przynależność do grupy patrylinearnej ma bardziej bezpośredni wpływ na przynależność polityczną.^[55]

Mężczyźni noszą noże, a posługiwanie się nimi w walce to ważna umiejętność nabywana od najmłodszych lat. Niektórzy z nich posiadają karabiny i pistolety.^[56]

⁴⁶ Dutch Trans, Facts About Pashayi People, 03.05.2025, <https://www.dutchtrans.co.uk/facts-about-pashayi-people/>

⁴⁷ PrayWay, The Pashayi of Afghanistan, <https://www.prayway.com/unreached/clusters/8059.html>

⁴⁸ Joshua Project, Southeast Pashayi in Afghanistan, https://joshuaproject.net/people_groups/15025/AF

⁴⁹ Dutch Trans, Facts About Pashayi People, 03.05.2025, <https://www.dutchtrans.co.uk/facts-about-pashayi-people/>

⁵⁰ Dutch Trans, Facts About Pashayi People, 03.05.2025, <https://www.dutchtrans.co.uk/facts-about-pashayi-people/>

⁵¹ Dutch Trans, Facts About Pashayi People, 03.05.2025, <https://www.dutchtrans.co.uk/facts-about-pashayi-people/>

⁵² Joshua Project, Southeast Pashayi in Afghanistan, https://joshuaproject.net/people_groups/15025/AF

⁵³ Countries and their Cultures, Pashai, <https://www.everyculture.com/Africa-Middle-East/Pashai.html>

⁵⁴ Countries and their Cultures, Pashai, <https://www.everyculture.com/Africa-Middle-East/Pashai.html>

⁵⁵ Countries and their Cultures, Pashai, <https://www.everyculture.com/Africa-Middle-East/Pashai.html>

⁵⁶ Countries and their Cultures, Pashai, <https://www.everyculture.com/Africa-Middle-East/Pashai.html>

Paszajowie cenią męskość i honor ponad wszystko. Ideał mężczyzny to dumny wojownik, lojalny wobec rodziny, niebezpieczny dla wrogów i zawsze gotowy na walkę, gdy zajdzie taka potrzeba.^[57] Kryteria oceny umiejętności przywódczych wśród Paszajów obejmują: wiek danej osoby, umiejętność mediacji w sporach, hojność i reputację. Przywódcy polityczni mają większy autorytet. Mężczyźni, którzy nie przestrzegają tych wartości, spotykają się z negatywnym odbiorem przez społeczność. Na przykład nazywa się ich ludźmi bez honoru, wszystko co mówią jest bagatelizowane, stają się celem żartów np. inne osoby posypują im głowy popiołem, aby ich upokorzyć.^[58]

Paszajów odróżnia od innych grup podejście do statusu kobiet. W wielu wioskach kobiety nie są odizolowane, mogą swobodnie kontaktować się z mężczyznami i cieszą się do pewnego stopnia swobodą seksualną, rzadką w większości regionów Afganistanu.^{[59][60]}

Kultura Paszajów ma bogatą tradycję pieśni i folkloru, która jest przekazywana ustnie. Młodzi ludzie podróżują do innych wiosek, aby śpiewać pieśni, które skomponowali w ciągu roku. Pieśni są często śpiewane m.in. w okresie żniw.^[61]

Podczas wesel lub innych uroczystości Paszajowie wykonują taniec, w którym młodzi ludzie obu płci zbierają się w kręgu, trzymają się za ramiona i zaczynają śpiewać pieśni. Trwa to 20–25 minut.^[62]

Miejsca o szczególnym znaczeniu kulturowym. Paszajowie z Afganistanu, którzy w przeważającej mierze są muzułmanami sunnickimi, nie posiadają odrębnego zbioru „świętych miejsc”. Na zamieszkanym przez nich terenie, położonym głównie w dolinach Hindukuszu w północno-wschodnim Afganistanie, znajdują się liczne sanktuaria poświęcone świętemu islamskim. Miejsca te, powszechne w wielu społecznościach muzułmańskich, w których praktykuje się ludowe praktyki islamskie, są lokalnie uważane za święte lub ważne dla pobożności.^[63]

STATUS PRAWNY GRUPY ETNICZNEJ: PRAWO I PRAKTYKA

AKTY PRAWNE REGULUJĄCE STATUS DANEJ MNIEJSZOŚCI

Brak jest informacji na temat prawnego zabezpieczenia praw mniejszości narodowych lub religijnych przez talibów. Jednakże w oficjalnych oświadczeniach

⁵⁷ Joshua Project, Southeast Pashayi in Afghanistan, https://joshuaproject.net/people_groups/15025/AF

⁵⁸ Countries and their Cultures, Pashai, <https://www.everyculture.com/Africa-Middle-East/Pashai.html>

⁵⁹ Dutch Trans, Facts About Pashayi People, 03.05.2025, <https://www.dutchtrans.co.uk/facts-about-pashayi-people/>

⁶⁰ Countries and their Cultures, Pashai, <https://www.everyculture.com/Africa-Middle-East/Pashai.html>

⁶¹ Joshua Project, Southeast Pashayi in Afghanistan, https://joshuaproject.net/people_groups/15025/AF

⁶² Wikipedia, Pashayi people, https://en-wikipedia-org.translate.goog/wiki/Pashayi_people?x_tr_sl=en&x_tr_tl=pl&x_tr_hl=pl&x_tr_pto=sge#:~:text=The%20Pashayi%20or%20Pashai%2C%20formerly,living%20primarily%20in%20eastern%20Afghanistan

⁶³ CCCOWE (Chinese Churches in One Accord), Afghanistan, Pashayi, Southeast, https://m.cccowe.org/content.php?id=unreached/afghanistan/pashayi_southeast

podkreślają wolę ochrony praw mniejszości religijnych, pod warunkiem przestrzegania zasad moralności.^[64]

PRAWA OBYWATELSKIE

Obywatelstwo. Paszajowie należą do uznanych mniejszości etnicznych Afganistanu i posiadają obywatelstwo tego kraju.^[65]

W paszporcie nie ma informacji na temat narodowości lub religii, natomiast na dokumencie tożsamości (*tazkeera* – *i e-tazkeera*) widnieje wpis o narodowości i religii, jednak religia jest określana ogólnie jako islam ^{[66][67]}

Prawa wyborcze. Aktualnie w Afganistanie nie odbywają się wybory powszechne (por opracowanie WIKP na temat sytuacji bezpieczeństwa w Afganistanie nr DPU-WIKP-424/635/2025 z dnia 3 listopada 2025 r.).^{[68][69]}

Prawo do używania własnego języka. Pashayi (Pachaie) jest jednym z oficjalnie uznawanych języków mniejszości etnicznych w Afganistanie.^{[70][71]}

Generalnie w Afganistanie dzieci pobierają naukę w dari lub w paszto w zależności od regionu, z którego pochodzą. Po pierwszych trzech latach, mają obowiązek nauki także drugiego, urzędowego języka Afganistanu. Dari jest nadal głównym językiem edukacji, komunikacji, mediów i biznesu w Afganistanie.^[72]

Według niektórych mieszkańców doliny Giyawa^[73] w prowincji Kapisa, że od czasu powrotu talibów do władzy ich dzieciom odmawia się prawa do edukacji w języku tradycyjnym. Dodają, że zamiast zatrudniać nauczycieli mówiących w języku pashayi, talibowie powołali nauczycieli mówiących w języku paszto w jedynej szkole w dolinie, co zakłóciło proces edukacji. Według mieszkańców większość uczniów nie rozumie języka paszto, co zniechęca ich do uczęszczania do szkoły. Brak wykwalifikowanych nauczycieli i niedobór materiałów edukacyjnych to kolejne wyzwania, przed którymi stoją uczniowie w tym regionie.^[74]

⁶⁴ US Department of State: 2021 Report on International Religious Freedom: Afghanistan, 2 June 2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2073953.html>

⁶⁵ Constitute, Afghanistan 2004, https://www.constituteproject.org/constitution/Afghanistan_2004

⁶⁶ Navisa, Official Documents – Templates, <https://navisa.af/resources/>

⁶⁷ Landinfo, Afghanistan: Tazkera, passports and other ID documents, 22 maj 2019, BRAK LINKU

⁶⁸ UN General Assembly / UN Security Council, The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security; Report of the Secretary-General [A/78/789-S/2024/196], 13.06.2024, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2111394/n2415471.pdf>

⁶⁹ PISM (Polski Instytut Spraw Międzynarodowych), Porozumienie USA z talibami, 03.03.2020, https://www.pism.pl/publikacje/Porozumienie_USA_z_talibami

⁷⁰ TOLO News, GOFTMAN: Afghanistan's Languages Discussed, 18.03.2018, <https://tolonews.com/goftman/goftman-afghanistan%E2%80%99s-languages-discussed>

⁷¹ Constitute, Afghanistan 2004, https://www.constituteproject.org/constitution/Afghanistan_2004

⁷² RFERL/RL, Dari Or Farsi? Afghanistan's Long-Simmering Language Dispute, 07.11.2017, <https://www.rferl.org/a/afghanistan-dari-farsi-persian-language-dispute/28840560.html>

⁷³ Giyawa to dolina położona około 10 kilometrów od centrum dystryktu Nijrab, otoczona górami i zamieszkała wyłącznie przez członków grupy etnicznej Paszajów. Hasht e Subht, Pashayi Residents of Kapisa: The Taliban Have Deprived Us of the Right to Education in Our Mother Tongue, 14.10.2025, <https://8am.media/eng/pashayi-residents-of-kapisa-the-taliban-have-deprived-us-of-the-right-to-education-in-our-mother-tongue/>

⁷⁴ Hasht e Subht, Pashayi Residents of Kapisa: The Taliban Have Deprived Us of the Right to Education in Our Mother Tongue, 14.10.2025, <https://8am.media/eng/pashayi-residents-of-kapisa-the-taliban-have-deprived-us-of-the-right-to-education-in-our-mother-tongue/>

Według działaczy na rzecz edukacji, pozbawianie dzieci z grupy etnicznej Paszajów prawa do nauki w języku pashayi stanowi formę systematycznej dyskryminacji. Dodają oni, że polityka ta nie tylko ogranicza równy dostęp do edukacji, ale także podważa tożsamość językową i kulturową tych dzieci.^[75]

Obecność w przestrzeni publicznej. Od przejęcia władzy przez talibów w 2021 r., we władzach dominują przywódcy talibów, głównie Pasztuni. Jednocześnie mniejszości, takie jak Paszajowie, Tadzycy, Hazarowie, Uzbegy itp., mają niewielką lub żadną reprezentację w administracji centralnej.^{[76][77]}

Dostęp do rynku pracy. Brak jest informacji o sytuacji Paszajów na rynku pracy po przejęciu władzy przez talibów.

Rola Paszajów w armii. W ogólnodostępnych źródłach informacji nie ma dowodów potwierdzających, że Paszajowie częściej niż inne grupy etniczne w Afganistanie służyli w armii.

Chociaż talibowie są ruchem zdominowanym przez Pasztunów, a większość ich rekrutów pochodzi z wiejskich społeczności pasztuńskich, istnieją jednak dowody na to, że w przeszłości infiltrowali oni i rekrutowali wśród mniejszości posługujących się językiem pashayi we wschodnim Afganistanie.^[78]

Rekrutacja członków grupy etnicznej Pashayi prawdopodobnie miała miejsce w ramach szerszej kampanii mającej na celu pozyskanie mniejszości, która nasiliła się szczególnie po 2008 r., a następnie trwała do przejęcia władzy przez talibów w sierpniu 2021 r.^[79]

ORGANIZACJE I STOWARZYSZENIA

PARTIE POLITYCZNE

Obecnie brak jest informacji o działalności partii politycznych Paszajów po przejęciu władzy przez talibów. Partie polityczne są de facto zakazane w Afganistanie.^{[80][81]}

⁷⁵ Hasht-e Subh, Taliban Forces Displaced from Northern Afghanistan to Southern Regions, 17.04.2023, <https://8am.media/eng/taliban-forces-displaced-from-northern-afghanistan-to-southern-regions/>

⁷⁶ The News, Tajik, Uzbek and Hazara representatives included: Taliban expand cabinet to 'make' it inclusive, 22/09/2021, <https://www.thenews.com.pk/print/894312-taliban-expand-cabinet-to-make-it-inclusive>

⁷⁷ RLI (Robert Lansing Institute), Analysis of the Taliban Regime's resilience in 2024-2025, 16.10.2024, <https://lansinginstitute.org/2024/10/16/analysis-of-the-taliban-regimes-resilience-in-2024-2025/>

⁷⁸ ETH Zurich, The Taliban Beyond the Pashtuns, 05.07.2010, <https://share.google/JDXfMM1I63VdTvLXi>

⁷⁹ The Christian Science Monitor, Afghanistan: How the Taliban won over northern ethnic minorities, 20.08.2021, <https://www.csmonitor.com/World/Asia-South-Central/2021/0820/Afghanistan-How-the-Taliban-won-over-northern-ethnic-minorities>

⁸⁰ UN General Assembly / UN Security Council, The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security; Report of the Secretary-General [A/78/789-S/2024/196], 13.06.2024, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2111394/n2415471.pdf>

⁸¹ PISM (Polski Instytut Spraw Międzynarodowych), Porozumienie USA z talibami, 03.03.2020, https://www.pism.pl/publikacje/Porozumienie_USA_z_talibami

ORGANIZACJE SPOŁECZNE I KULTURALNE

Brak jest informacji na temat organizacji społecznych reprezentujących ludność Paszajów.

NIELEGALNE ORGANIZACJE, W TYM ZBROJNE

W ogólnodostępnych źródłach informacji brak jest informacji na temat organizacji zbrojnych Paszajów.

STOSOWANIE ŚRODKÓW PRAWNYCH, ADMINISTRACYJNYCH, POLICYJNYCH LUB SĄDOWYCH. DYSKRYMINUJĄCE KARANIE

16 maja 2023 r. serwis Afganistan International opublikował film przedstawiający tłum protestujących przeciwko talibom w prowincji Nuristan. Protesty miały miejsce 13 maja i doprowadziły do starć między lokalną ludnością a talibami. Nie odnotowano żadnych obrażeń ani ofiar.^[82]

Według postów opublikowanych przez Afganistan International, demonstracje zostały zorganizowane przez członków plemienia Paszajów w dystrykcie Nurgaram w prowincji Nuristan i były skierowane przeciwko złemu traktowaniu i dyskryminacji etnicznej ze strony lokalnego dowódcy talibów, Maulvi Saadullah. Miało także dochodzić do bezprawnych aresztowań przez talibów.^[83]

PRZYPADKI PSYCHICZNEJ I FIZYCZNEJ PRZEMOCY

KONFLIKTY NARODOWOŚCIOWE

W ogólnodostępnych źródłach informacji brak jest wzmianek na temat konfliktów na tle narodowościowym, czy też aktów przemocy, w które aktualnie byliby uwikłani Paszajowie.

POZOSTAŁE AKTY PRZEMOCY

W ogólnodostępnych źródłach informacji brak jest wzmianek na temat pogromów, czystek etnicznych itp., których ofiarami byliby Paszajowie.

⁸² CIR (Centre for Information Resilience), Protests in Nuristan over 'mistreatment and discrimination', 22.05.2023, <https://www.info-res.org/afghan-witness/articles/protests-in-nuristan-over-mistreatment-and-discrimination/>

⁸³ CIR (Centre for Information Resilience), Protests in Nuristan over 'mistreatment and discrimination', 22.05.2023, <https://www.info-res.org/afghan-witness/articles/protests-in-nuristan-over-mistreatment-and-discrimination/>

OCHRONA PAŃSTWA

SĄDOWNICTWO

W Afganistanie, sądownictwo i rozstrzyganie sporów jest zasadniczo w rękach miejscowej starszyny i uczonych muzułmańskich. Państwo ani sądy państwowe nie uczestniczą w procesie wymiaru sprawiedliwości. Rząd interweniuje jedynie w przypadku wystąpienia konfliktu. Lokalni mieszkańcy uważają, że jest to metoda oparta na tradycji i z reguły akceptują ten sposób. Ten sposób jest także wykorzystywany przez władze lokalne.^[84]

Każdy spór jest najpierw rozstrzygany przez starszyznę wioskową, która ma za zadanie wysłuchać obu stron i podjąć decyzję. Jeśli ugoda nie zostanie osiągnięta – sprawa jest kierowana do uczonych religijnych, a następnie dopiero do lokalnych władz.^[85]

Pod rządami talibów postępowania sądowe często jednak odbywają się w tajemnicy. Nie ma systemu publicznej kontroli, a decyzje prawne nie są dokumentowane ani wyjaśniane. Ludzie są aresztowani bez nakazu, przetrzymywani bez procesu, a w niektórych przypadkach znikają.^[86]

Wyroki wydawane bez rzetelnego procesu lub odpowiedniej kontroli prawnej często skutkują publicznymi karami – w tym chłostą i egzekucjami – wykonywanymi na placach miejskich i stadionach sportowych. Działania te naruszają prawo do godności i ochrony przed torturami i egzekucjami pozasądowymi.^[87]

W ogólnodostępnych źródłach brak jest informacji na temat dostępu do sprawiedliwości Paszajów, jednak można spotkać się z ogólną opinią, że mniejszości etniczne mają ograniczony dostęp do sprawiedliwości w Afganistanie.^[88]

DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI OBRONY PRAW CZŁOWIEKA

W ogólnodostępnych źródłach informacji nie znaleziono wzmianek na temat organizacji praw człowieka Paszajów.

⁸⁴ Pajhwok, Panjshir residents want all disputes resolved through mediation, 28.06.2023, <https://pajhwok.com/2023/06/28/panjshir-residents-want-all-disputes-resolved-through-mediation/>

⁸⁵ Pajhwok, Panjshir residents want all disputes resolved through mediation, 28.06.2023, <https://pajhwok.com/2023/06/28/panjshir-residents-want-all-disputes-resolved-through-mediation/>

⁸⁶ Amnesty International, Afghanistan: Authorities must reinstate formal legal frameworks, rule of law and end four years of injustice and impunity, 15.08.2025, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2025/08/afghanistan-four-years-of-injustice-and-impunity/>

⁸⁷ Amnesty International, Afghanistan: Authorities must reinstate formal legal frameworks, rule of law and end four years of injustice and impunity, 15.08.2025, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2025/08/afghanistan-four-years-of-injustice-and-impunity/>

⁸⁸ Law Gratis, Impact Of Taliban Governance On Access To Justice For Vulnerable Groups, 03.10.2025, <https://lawgratis.com/blog-detail/impact-of-taliban-governance-on-access-to-justice-for-vulnerable-groups>

MOBILNOŚĆ SPOŁECZNA GRUPY ETNICZNEJ

Brak informacji o przepisach lub zakazach dotyczących zmiany miejsca zamieszkania lub pobytu.

Generalnie podróżowanie po Afganistanie jest obecnie bezpieczniejsze, gdyż znikły główne zagrożenia w postaci zamachów na drogach oraz posterunków kontrolnych. Talibowie nie utrzymują posterunków i nie sprawdzają przemieszczającej się wiejskiej ludności, której nie postrzegają jako zagrożenie.^[89] Stopniowo nowe posterunki zaczęły pojawiać się na północy kraju i wokół miast, gdzie talibowie są przyjmowani z większą wrogością, a także tam, gdzie miały miejsce starcia zbrojne.^[90]

Brak jest informacji, aby swoboda przemieszczania się Paszajów była w ograniczana w większym stopniu niż jest to w przypadku innych grup ludności.

PODSUMOWANIE

Południowo-wschodni Paszajowie (Pashayi/Pashai) to indoaryjska grupa etniczno-lingwistyczna, która stanowi mniejszość w Afganistanie.

Paszajowie należą do uznanych mniejszości etnicznych Afganistanu i posiadają obywatelstwo tego kraju.

Brak jest informacji na temat podejmowania systemowych działań państwowych (administracyjnych, policyjnych lub sądowych itp.) w stosunku do tej grupy tylko ze względu na fakt przynależności etnicznej. W 2023 r. pojawiły się informacje na temat złego traktowania i bezprawnych aresztowań Paszajów w dystrykcie Nurgaram w prowincji Nuristan przez lokalnego dowódcę talibów.

Choć język pashayi jest jednym z oficjalnie uznawanych języków mniejszości etnicznych w Afganistanie, pojawiły się doniesienia, że w prowincji Kapisa od czasu powrotu talibów do władzy, dzieciom Paszajów odmawia się prawa do edukacji w języku etnicznym.

W Afganistanie nie odnotowano przypadków przemocy skierowanej w Paszajów ze strony innych grup ludności.

Brak jest informacji, aby swoboda przemieszczania się Paszajów była w większym stopniu ograniczana niż jest to w przypadku innych mieszkańców Afganistanu.

Brak jest informacji, aby Paszajowie częściej niż inni służyli w armii.

⁸⁹ ICG (International Crisis Group), Afghanistan's Security Challenges under the Taliban, 12.08.2022, <https://www.crisisgroup.org/asia/south-asia/afghanistan/afghanistans-security-challenges-under-taliban>

⁹⁰ EUAA (European Union Agency for Asylum), Key socio-economic indicators in Afghanistan and in Kabul City, 08.2022, https://www.ecoi.net/en/file/local/2077430/2022_08_EUAA_COI_Report_Key_socio_economic_indicators_in_Afghanistan_and_in_Kabul_city.pdf

ZASTRZEŻENIE

Niniejsze opracowanie tematyczne zostało przygotowane przez Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie na temat sytuacji poszczególnych grup narodowościowych lub etnicznych może być pomocne w szczególności w sprawach rozpatrywanych w oparciu o [art. 13 pkt. 1 i 3 oraz art. 14 pkt. 3. Ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dn. 13 czerwca 2003 z późn. zmianami](#).

Treść opracowania nie przesądza jednak o wyniku decyzji w indywidualnym postępowaniu administracyjnym, gdyż zawsze brana jest pod uwagę całość zgromadzonego materiału dowodowego i indywidualny charakter sprawy.

Informacje zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą w większości z publicznie dostępnych źródeł. Zostały one zebrane i opracowane przy zachowaniu zasady neutralności i obiektywizmu, a także z dołożeniem najwyższej staranności – tak, by odzwierciedlały aktualny w chwili publikacji opracowania stan wiedzy na prezentowany temat, a także pochodziły z różnych źródeł.

Terminologia użyta w niniejszym opracowaniu nie jest terminologią prawniczą. Określenia takie jak „prześladowanie”, „dyskryminacja”, „konflikt” itp. używane mogą być, za materiałami źródłowymi, w znaczeniu potocznym i nie są tożsame z definicjami podanymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsze opracowanie zawiera wyłącznie informacje, poglądy i opinie prezentowane przez autorów materiałów źródłowych. Oświadczenia i oceny zawarte w niniejszym opracowaniu nie są i nie mogą być uważane za oświadczenia i oceny własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Niniejsze opracowanie nie jest także i nie może być uważane za jakąkolwiek deklarację polityczną polskich władz.

Urząd do Spraw Cudzoziemców nie ponosi odpowiedzialności prawnej za publikowane w opracowaniu treści ani nie jest zobowiązany do publikacji jego aktualizacji, a także nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Informujemy, że autorskie prawa majątkowe do niniejszego opracowania, w tym prawo do jego rozpowszechniania i publicznego udostępniania w Internecie, przysługują wyłącznie Urzędowi do Spraw Cudzoziemców (adres: ul. Koszykowa 16, 00-564 Warszawa; NIP: 5262548316; REGON: 017315012).

Projekt graficzny: Studio Inemadi, przygotowany w ramach projektu nr 2/1-2015/BK-FAMI „Zwiększenie zdolności pracowników DPU UDSC do zbierania, gromadzenia, analizy i rozpowszechniania informacji o krajach pochodzenia, 2017-2020”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w zakresie Programu Krajowego Funduszu Azylu, Migracji i Integracji – „Bezpieczna przystań”.

BIBLIOGRAFIA:

1. Afganistan Online, Biography of Hazrat Ali, 2004, <https://www.afghan-web.com/biographies/biography-of-hazrat-ali/>
2. Amnesty International, Afghanistan: Authorities must reinstate formal legal frameworks, rule of law and end four years of injustice and impunity, 15.08.2025, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2025/08/afghanistan-four-years-of-injustice-and-impunity/>
3. CCCOWE (Chinese Churches in One Accord), Afganistan, Pashayi, Southeast, https://m.cccowe.org/content.php?id=unreached/afghanistan/pashayi_southeast
4. CIR (Centre for Information Resilience), Protests in Nuristan over 'mistreatment and discrimination', 22.05.2023, <https://www.info-res.org/afghan-witness/articles/protests-in-nuristan-over-mistreatment-and-discrimination/>
5. Constitute, Afghanistan 2004, https://www.constituteproject.org/constitution/Afghanistan_2004
6. Countries and their Cultures, Pashai, <https://www.everyculture.com/Africa-Middle-East/Pashai.html>
7. Dutch Trans, Facts About Pashayi People, 03.05.2025, <https://www.dutchtrans.co.uk/facts-about-pashayi-people/>
8. ETH Zurich, The Taliban Beyond the Pashtuns, 05.07.2010, <https://share.google/JDXfMM1I63VdTvLXj>
9. EUAA (European Union Agency for Asylum), Afghanistan - Security situation, 08.2022, https://coi.euaa.europa.eu/administration/easo/PLib/2022_08_EUAA_COI_Report_Afghanistan_Security_situation.pdf
10. Hasht e Subht, Pashayi Residents of Kapisa: The Taliban Have Deprived Us of the Right to Education in Our Mother Tongue, 14.10.2025, <https://8am.media/eng/pashayi-residents-of-kapisa-the-taliban-have-deprived-us-of-the-right-to-education-in-our-mother-tongue/>
11. Hasht-e Subh, Taliban Forces Displaced from Northern Afghanistan to Southern Regions, 17.04.2023, <https://8am.media/eng/taliban-forces-displaced-from-northern-afghanistan-to-southern-regions/>
12. ICG (International Crisis Group), Afghanistan's Security Challenges under the Taliban, 12.08.2022, <https://www.crisisgroup.org/asia/south-asia/afghanistan/afghanistans-security-challenges-under-taliban>
13. Joshua Project, Southeast Pashayi in Afghanistan, https://joshuaproject.net/people_groups/15025/AF
14. Landinfo, Afghanistan: Tazkera, passports and other ID documents, 22 maj 2019, BRAK LINKU

15. Law Gratis, Impact Of Taliban Governance On Access To Justice For Vulnerable Groups, 03.10.2025, <https://lawgratis.com/blog-detail/impact-of-taliban-governance-on-access-to-justice-for-vulnerable-groups>
16. Minority Rights Group, Afganistan, <https://minorityrights.org/country/afghanistan/>
17. Navisa, Official Documents – Templates, <https://navisa.af/resources/>
18. Netherlands Ministry of Foreign Affairs, General country of origin information report Afghanistan, 06.2023, <https://coi.euaa.europa.eu/administration/netherlands/PLib/General+Country+of+Origin+Report+Afghanistan+June+2023.pdf>
19. Pajhwok, Panjshir residents want all disputes resolved through mediation, 28.06.2023, <https://pajhwok.com/2023/06/28/panjshir-residents-want-all-disputes-resolved-through-mediation/>
20. People Group, The Pashayi of Afghanistan, https://peoplegroups.org/people_groups/PG023990/
21. PISM (Polski Instytut Spraw Międzynarodowych), Porozumienie USA z talibami, 03.03.2020, https://www.pism.pl/publikacje/Porozumienie_USA_z_talibami
22. PrayWay, The Pashayi of Afghanistan, <https://www.prayway.com/unreached/clusters/8059.html>
23. RFERL/RL, Dari Or Farsi? Afghanistan's Long-Simmering Language Dispute, 07.11.2017, <https://www.rferl.org/a/afghanistan-dari-farsi-persian-language-dispute/28840560.html>
24. RLI (Robert Lansing Institute), Analysis of the Taliban Regime's resilience in 2024-2025, 16.10.2024, <https://lansinginstitute.org/2024/10/16/analysis-of-the-taliban-regimes-resilience-in-2024-2025/>
25. Taylor&Francis Online, An Afghan Tragedy: The Pashtuns, the Taliban and the State, 25.05.2021, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00396338.2021.1930403/d1e117>
26. The Christian Science Monitor, Afghanistan: How the Taliban won over northern ethnic minorities, 20.08.2021, <https://www.csmonitor.com/World/Asia-South-Central/2021/0820/Afghanistan-How-the-Taliban-won-over-northern-ethnic-minorities>
27. The News, Tajik, Uzbek and Hazara representatives included: Taliban expand cabinet to 'make' it inclusive, 22/09/2021, <https://www.thenews.com.pk/print/894312-taliban-expand-cabinet-to-make-it-inclusive>
28. TOLO News, GOFTMAN: Afghanistan's Languages Discussed, 18.03.2018, <https://tolonews.com/goftman/goftman-afghanistan%E2%80%99s-languages-discussed>
29. UN General Assembly / UN Security Council, The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security; Report of the Secretary-General [A/78/789-S/2024/196], 13.06.2024, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2111394/n2415471.pdf>

30. US Department of State: 2021 Report on International Religious Freedom: Afghanistan, 2 June 2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2073953.html>
31. Wikipedia, Hazrat Ali, Hazrat Ali (Afghan politician), [https://en.wikipedia.org/wiki/Hazrat_Ali_\(Afghan_politician\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Hazrat_Ali_(Afghan_politician))
32. Wikipedia, Pashayi languages, https://en-wikipedia-org.translate.goog/wiki/Pashayi_languages?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=pl&_x_tr_hl=pl&_x_tr_pto=sge
33. Wikipedia, Pashayi people, https://en-wikipedia-org.translate.goog/wiki/Pashayi_people?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=pl&_x_tr_hl=pl&_x_tr_pto=sge/~:text=The%20Pashayi%20or%20Pashai%2C%20formerly,living%20primarily%20in%20eastern%20Afghanistan
34. 香港前綫福音, Pashayi, <https://share.google/GiT5A07dliCqP3DaW>